

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД „ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
„СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ)”**

першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти, вчитель географії

Форма навчання: денна

Термін навчання: 4 роки

**ЗАТВЕРЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
УНІВЕРСИТЕТУ
Колова вченої ради**

**В. С. Курило
(протокол № 1 від 30 серпня 2016 р.)**

**Освітньо-професійна програма
вводиться в дію з 01 вересня 2016 р.
Ректор _____ С. В. Савченко
(наказ № 101/1 – ЗД від 02 вересня 2016 р.)**

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
„СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ)”

першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)
галузі знань 01 Освіта /Педагогіка
Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти, вчитель географії
Форма навчання: денна
Термін навчання: 4 роки

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи
ДЗ „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

_____ Д. В. Ужченко
„_____” _____ 2016 р.

В. о. завідувача навчального відділу
_____ В. В. Лєснова
„_____” _____ 2016 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою – науково-методичною комісією спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) у складі:

1. **Мельник І. Г.**, кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
2. **Кисельова О. О.**, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії, ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
3. **Удовиченко М. І.**, кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент кафедри географії ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
4. **Гаврюшенко Г. В.**, кандидат економічних наук, доцент кафедри географії ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, факультет природничих наук, кафедра географії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр середньої освіти, вчитель географії
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю „Середня освіта (Географія)”
Тип диплома та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, <ul style="list-style-type: none"> - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки; - на базі ступеня молодшого бакалавра становить 180-120 кредитів ЄКТС у залежності від фахової підготовки, термін навчання 3 роки.. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – 10 % обсягу програми.
Наявність акредитації	<ul style="list-style-type: none"> - Надана Акредитаційною комісією України; - Україна; - Юридична адреса: 03037 м. Київ, пр-т Повітрофлотський, 37. Фактична адреса: 03057, м. Київ, вул. Металістів, 5-А - Факс: 044 456-85-52, E-mail: info@ak.gov.ua - Сертифікат про акредитацію: Серія НД № 1396638
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	повна загальна середня освіта
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	до наступної акредитації, максимально – до 1 липня 2026 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://luguniv.edu.ua/?page_id=349
2. Мета освітньої програми	
Формування академічної та професійної кваліфікації для виконання завдань та обов'язків у галузі шкільної географічної освіти, педагогіки та методики; розвиток загальних і фахових компетентностей з акцентом на критичному мисленні та практичних навичках дослідження; компетентностей, необхідних для комунікації, співпраці, поширення інформації тощо. Підготовка студентів із особливим інтересом до певних областей географії для подальшого навчання.	
3. Характеристика освітньої програми	

<p>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</p>	<p>Об'єкт вивчення: Освітньо-виховний процес у закладах середньої освіти за предметною спеціалізацією „Географія”.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: Сучасні теоретичні основи географічних наук, базові знання з природничих і суспільних наук (достатні для формування предметних компетентностей з географії), теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання географії у загальноосвітніх навчальних закладах.</p> <p>Методи, методики та технології: Методи географічних наук (картографічний, польових досліджень та обробки географічної інформації, у тому числі з використанням інформаційних технологій). Методики педагогіки і психології з організації освітньо-виховного процесу. Методика формування предметних компетентностей з географії в середніх загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-професійна.</p> <p>Спрямована на: формування академічної та професійної кваліфікації для викладання географії в середній школі; розвиток загальних і фахових компетентностей з акцентом на критичному мисленні та практичних навичках наукового дослідження; розвиток компетентностей, необхідних для комунікації, співпраці, поширення інформації.</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Загальний. Акцент на здатності організовувати і здійснювати навчально-виховний процес з географії.</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Обов'язкова виробнича науково-дослідна практика та комплексний кваліфікаційний екзамен. Комплексний кваліфікаційний екзамен має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання для перевірки результатів навчання з теорії географії, як науки, та теорії й методики навчання географії в основній (базовій) середній школі та в непрофільних класах старшої школи.</p>
<p>4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>2320 Вчитель закладу повної загальної середньої освіти з географії 3340 Асистент вчителя географії 3340 Педагог професійного навчання з географії 3340 Викладач-стажист 3340 Лаборант кабінету географії 3439 Асистент географа 3439 Асистент економіко-географа</p>
<p>Подальше навчання</p>	<p>Можливість навчання за освітніми програмами другого рівня вищої освіти за цією ж галуззю знань або за суміжною галуззю за магістерськими програмами вищої освіти. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями у системі післядипломної освіти.</p>
<p>5. Викладання та оцінювання</p>	
<p>Викладання та навчання</p>	<p>Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання, навчання на основі самостійних наукових досліджень тощо.</p> <p>Викладання проводиться у вигляді: лекцій, у т.ч. мультимедійних, лабораторних робіт, практичних занять, семінарів, навчальних (польових) та виробничих практик, екскурсій, самостійного навчання, індивідуальних занять тощо.</p>

Оцінювання	<p>Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS та національною шкалою оцінювання.</p> <p>Поточний контроль: усне та письмове опитування, оцінка роботи в малих групах, тестування, захист індивідуальних навчально-дослідних завдань.</p> <p>Підсумковий контроль: екзамени та заліки з урахуванням накопичених балів поточного контролю.</p> <p>Державна атестація: комплексний державний екзамен.</p>
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 2. Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 8. Здатність грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 9. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.</p> <p>ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 11. Здатність дотримуватись норм здорового способу життя та впроваджувати їх у особистій та професійній діяльності</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК 1. Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства.</p> <p>ФК 2. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.</p> <p>ФК 3. Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).</p> <p>ФК 4. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами.</p> <p>ФК 5. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності.</p> <p>ФК 6. Здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати</p>

	<p>їх у професійній діяльності.</p> <p>ФК 7. Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі „Природознавство” в основній (базовій) середній школі.</p> <p>ФК 8. Уміння організувати роботу учнів за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з географії, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.</p> <p>ФК 9. Здатність до комплексного планування, організації та здійснення навчальних проєктів, підготовки аналітичної звітної документації та презентацій.</p> <p>ФК 10. Здатність до комунікації зі спільнотами, уміння організувати комунікацію учнів і вихованців, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.</p> <p>ФК 11. Здатність до пошуку джерел географічної інформації та її наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій.</p> <p>ФК 12. Здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі.</p> <p>ФК 13. Здатність розуміти та пояснювати особливості фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язки у ландшафтах та біогеоценозах.</p> <p>ФК 14. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах.</p> <p>ФК 15. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p>ФК 16. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України.</p> <p>ФК 17. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.</p>
7. Програмні результати навчання	
<p>Знання (ЗН)</p>	<p>ПРЗ 1. Знання та розуміння основних концепцій, парадигм, теорій та загальної структури географічної науки, предмету її дослідження, місця і зв'язків в системі наук, етапів історії розвитку географії.</p> <p>ПРЗ 2. Знання географічної термінології та номенклатури.</p> <p>ПРЗ 3. Описування основних механізмів функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів, класифікація зв'язків і залежності між компонентами, знання причин, перебігу і наслідків процесів,</p>

	<p>що відбуваються в них.</p> <p>ПРЗ 4. Пояснення просторової диференціації географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях..</p> <p>ПРЗ 5. Пояснення змін, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулювання наслідків і детермінант в контексті концепції сталого розвитку людства.</p> <p>ПРЗ 6. Знання сучасних теоретичних та практичних основ методики навчання географії в загальноосвітній школі.</p> <p>ПРЗ 7. Знання психолого-педагогічних аспектів навчання і виховання учнів.</p>
<p>Уміння (УМ)</p>	<p>ПРУ 1. Уміння аналізувати державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів.</p> <p>ПРУ 2. Уміння застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.</p> <p>ПРУ 3. Уміння вибирати і застосовувати основні методики та інструменти, які є типовими для різних галузей географії, виконання стандартних вимірів і спостережень основних параметрів географічного середовища, необхідних для формування предметних компетентностей з географії в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.</p> <p>ПРУ 4. Уміння характеризувати регіони, ландшафти і біогеоценози, пояснювати їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками.</p> <p>ПРУ 5. Уміння встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку.</p> <p>ПРУ 6. Уміння володіти основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів державною мовою зі спеціальності та предметної спеціалізації.</p> <p>ПРУ 7. Уміння володіти однією з іноземних мов на рівні, необхідному для роботи з навчально-методичною літературою зі спеціальності та предметної спеціалізації.</p> <p>ПРУ 8. Уміння здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи (в тому числі – за допомогою інформаційних технологій).</p> <p>ПРУ 9. Уміння формувати в учнів здатність користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.</p> <p>ПРУ 10. Уміння застосовувати сучасні методики і технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення формування в учнів предметних компетентностей та для формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до</p>

	<p>вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» основної (базової) середньої школи.</p> <p>ПРУ 11. Уміння самостійно вести польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в школі та для позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи.</p> <p>ПРУ 12. Уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснення педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.</p> <p>ПРУ 13. Уміння оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатність нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.</p> <p>ПРУ 14. Уміння особисто дотримуватися під час польових і виробничих практик та формування в учнів екологічних цінностей й відповідального ставлення до природи, поваги культурних цінностей і традицій місцевого населення під час краєзнавчих екскурсій і туристичних походів.</p>
Комунікація (КОМ)	<p>ПРК 1. Здатність до організації співпраці учнів і вихованців та ефективна робота в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначення оптимальних шляхів організації учнівського колективу в різних видах діяльності.</p> <p>ПРК 2. Здатність до розуміння значення культури як форми людського існування, цінування різноманіття та мультикультурності світу, керування у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.</p>
Автономія і відповідальність (АіВ)	<p>ПРА 1. Самостійна організація процесу навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності здобутих під час навчання предметних компетентностей.</p> <p>ПРА 2. Забезпечення рівноправного, справедливого освітнього середовища, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.</p>
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	До реалізації програми залучається не менше 50% науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та/або вченими званнями. Науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування.
Матеріально-технічне забезпечення	Використання інструментів та обладнання, необхідних для навчання географії в середній школі, комп'ютерних класів, проекційної техніки, спеціалізованих лабораторій, стендів, наочних та електронних посібників, періодичних видань, довідкової літератури.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Використання віртуального навчального середовища ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, доступ до електронного навчального середовища Moodle та авторських розробок науково-педагогічних працівників.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На загальних підставах у межах України.

Міжнародна кредитна мобільність	Можлива у рамках програми ЄС Еразмус+ (проведення закордонних практик з укладанням угод щодо академічної мобільності за встановленою формою).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1	Загальне землезнавство	5,0	Екзамен
ОК 2	Метеорологія і кліматологія	5,0	Екзамен
ОК 3	Гідрологія з основами океанології	6,0	Екзамен
ОК 4	Геологія з основами палеонтології	8,0	Екзамен
ОК 5	Картографія з основами топографії	8,0	Екзамен
ОК 6	Ландшафтознавство та географія ґрунтів	6,0	Екзамен
ОК 7	Техніко-економічні основи виробництва та соціально-економічного картографування	6,0	Екзамен
ОК 8	Геоморфологія	5,0	Екзамен
ОК 9	Географія населення з основами демографії	5,5	Екзамен
ОК 10	Фізична географія материків та океанів	10,0	Екзамен
ОК 11	Фізична географія України	7,0	Екзамен
ОК 12	Географія світового господарства	5,5	Екзамен
ОК 13	Методика викладання географії	6,0	Екзамен
ОК 14	Економічна та соціальна географія України	8,0	Екзамен
ОК 15	Історія України та української культури	5,0	Екзамен
ОК 16	Українська мова за професійним спрямуванням	5,0	Екзамен
ОК 17	Іноземна мова за професійним спрямуванням	7,0	Екзамен
ОК 18	Філософія	5,0	Екзамен
ОК 19	Пропедевтика та інформаційні технології	5,0	Залік
ОК 20	Охорона праці, основи медичних знань та цивільний захист	5,0	Екзамен
ОК 21	Педагогіка	8,0	Екзамен
ОК 22	Фізичне виховання	5,0	Залік
ОК 23	Загальна і вікова психологія	5,0	Залік
ОК 24	Польова практика з географії та геології	10,5	Залік
ОК 25	Польова практика з фізичної, економічної та соціальної географії	4,5	Залік
ОК 26	Педагогічна практика (виробнича)	15,0	Залік
ОК 27	Курсова робота з фізичної географії	3,0	Залік
ОК 28	Курсова робота із суспільної географії або методики викладання географії	3,0	Залік
ОК 29	Оглядові лекції	1,5	
ОК 30	Комплексний випускний іспит з географії та методики викладання географії	1,5	Комплексна письмова робота
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180,0	

Вибіркові компоненти ОП *			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.	Екологія з основами екологічної етики або Соціологія	5,0	Залік
ВБ 1.2.	Основи біобезпеки та біозахисту або Естетика	5,0	Залік
ВБ 1.3.	Ринок послуг та основи підприємництва або Правознавство	5,0	Залік
ВБ 1.4.	Вища математика з основами математичної статистики або Основи економіки	5,0	Залік
ВБ 1.5.	Хімія з основами геохімії або Фізика з основами геофізики	5,0	Залік
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.	Основи теорії суспільної географії або Вступ до соціально-економічної географії	5,0	Залік
ВБ 2.2.	Соціальна географія або Краєзнавство та методика його викладання	5,0	Залік
ВБ 2.3.	Методика застосування комп'ютерної техніки та технічних засобів навчання при викладанні географії або Природознавство та методика його викладання	5,0	Залік
ВБ 2.4.	Географія Донбасу з основами регіонаознавства або Методика викладання основ економіки	5,0	Залік
ВБ 2.5.	Регіональна економічна та соціально географія світу або Географічне країнознавство	10,0	Екзамен
ВБ 2.6.	Рекреаційна географія або Організація туристично-краєзнавчої роботи в школі	5,0	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		60,0	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240,0	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Семестр	Освітні компоненти
1	Загальне землезнавство Картографія з основами топографії Історія України та української культури Українська мова за професійним спрямуванням Іноземна мова за професійним спрямуванням Пропедевтика та інформаційні технології
2	Українська мова за професійним спрямуванням Іноземна мова за професійним спрямуванням Картографія з основами топографії Метеорологія і кліматологія Гідрологія з основами океанології Геологія з основами палеонтології Польова практика з географії та геології (навчальна)
3	Іноземна мова за професійним спрямуванням Охорона праці, основи медичних знань та цивільний захист Ландшафтознавство та географія ґрунтів Техніко-економічні основи виробництва та соціально-економічного картографування Вища математика з основами математичної статистики або Основи економіки Хімія з основами геохімії або Фізика з основами геофізики
4	Педагогіка Загальна і вікова психологія Геоморфологія

